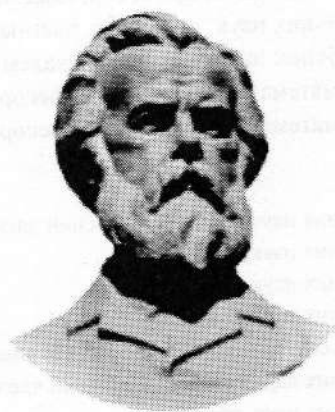


ISSN 2311-5491

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

# НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ  
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА



*Серія 5*

Педагогічні науки:  
реалії та перспективи

*Випуск 68*

Київ  
2019

**ФАХОВЕ ВИДАННЯ**  
затверджено наказом Міністерства освіти і науки України (додаток 7)  
від 21.12.2015 р. № 1328 (педагогічні науки)

Державний комітет телебачення і радіомовлення України  
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ № 23508-13348 ПР від 03.08.2018 р.

Науковий журнал включено до міжнародної наукометричної бази  
Index Copernicus International (Республіка Польща).

Офіційний сайт видання: [www.chasopys.ps.npu.kiev.ua](http://www.chasopys.ps.npu.kiev.ua)

Схвалено рішенням Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова  
(протокол № 11 від 18 квітня 2019 р.)

**Редакційна рада:**

- В. П. Андрущенко* – доктор філософських наук, професор, академік НАПН України, член-кореспондент НАН України, ректор НПУ імені М. П. Драгоманова (голова Редакційної ради);  
*В. І. Бондар* – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України;  
*Р. М. Вернидуб* – доктор філософських наук, професор;  
*В. Б. Євтух* – доктор історичних наук, професор, академік НАН України;  
*І. І. Дробот* – доктор історичних наук, професор;  
*М. І. Жалдак* – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України;  
*А. А. Зернецька* – доктор філологічних наук, професор;  
*Л. І. Мацько* – доктор філологічних наук, професор, академік НАПН України;  
*О. С. Падалка* – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України;  
*В. М. Синьов* – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України;  
*Г. М. Торбін* – доктор фізико-математичних наук, професор (заступник голови Редакційної ради);  
*М. І. Шут* – доктор фізико-математичних наук, професор, академік НАПН України.

**Редакційна колегія серії:**

- В. І. Бондар* – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України;  
*О. В. Биковська* – доктор педагогічних наук, професор;  
*В. В. Борисов* – доктор педагогічних наук, професор;  
*Л. П. Вовк* – доктор педагогічних наук, професор;  
*Беата Гурніцка* – доктор Phd Опольського ун-ту (Республіка Польща);  
*М. І. Жалдак* – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України;  
*М. С. Корець* – доктор педагогічних наук, професор;  
*Л. А. Куліш* – кандидат педагогічних наук, доцент (відповідальний секретар);  
*Л. Л. Макаренко* – доктор педагогічних наук, професор (головний редактор);  
*М. М. Марусинець* – доктор педагогічних наук, професор;  
*В. Д. Сиротюк* – доктор педагогічних наук, професор;  
*В. М. Слабко* – доктор педагогічних наук, професор;  
*Фабіан Андрушкевич* – доктор педагогічних наук, професор (Опольський ун-т, Республіка Польща);  
*О. П. Хижна* – доктор педагогічних наук, професор;  
*С. М. Яшанов* – доктор педагогічних наук, професор.

Н 34 – **НАУКОВИЙ ЧАСОПИС** НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 68 : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. – 250 с.

УДК 37.013(006)

У статтях розглядаються результати теоретичних досліджень і експериментальної роботи з питань педагогічної науки; розкриття педагогічних, психологічних та соціальних аспектів, які обумовлюють актуалізацію поставленої проблеми і допоможуть її вирішувати на сучасному етапі розвитку освіти.

*Tyurina V. O. Formation of communicative and conflictological competence of a teacher of a higher educational institution of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine.*

*This article is devoted to the actual problem of the formation of communicative and conflictological competencies as components of the general professional competence of a teacher of higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. The concepts of "communicative competence" and "conflictological competence" of a teacher are defined; their interrelation and interdependence are considered. The dependence of the formation of communicative and conflictological competencies on the conditions for the implementation of the professional activity of the teacher is substantiated. The communicative positions that the teacher takes in the implementation of professional activity are considered. The possibilities of special exercises and psychological game situations on the formation of communicative and conflictological competencies of teachers of higher educational institutions are revealed.*

*Key words: professional competence, communicative competence, conflictological competence.*

УДК 356.35:378.6

DOI <https://doi.org/10.31392/2311-5491/2019-68.50>

Федоренко О. І., Шевцов С. О.

### ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ЮРИДИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Статтю присвячено проблемі формування професійної компетентності майбутніх фахівців юридичної галузі. Мета статті – здійснити аналіз змісту й виокремити особливості професійної діяльності юристів, конкретизувати професійні компетентності, необхідні фахівцям для ефективного виконання професійних обов'язків. Було встановлено, що особливостями професійної діяльності фахівців юридичної галузі є правова регламентація (нормативність) професійної поведінки та рішень, що приймаються юристом, високий рівень відповідальності юридичної діяльності, потенційна конфліктність діяльності юристів, творчий характер та інтелектуальна привабливість роботи юристів, престижність юридичної діяльності, колективність професійної діяльності юристів.

Доведено, що для юридичної діяльності є характерним значна кількість різних за змістом і складністю завдань, правова регламентація дій юриста, наявність у фахівців юридичної галузі особливих владних повноважень, прав та обов'язків застосовувати владу від імені закону.

Ураховуючи зміст та особливості професійної діяльності фахівців правоохоронної галузі, виокремлено професійні компетентності (загальнопрофесійні, особистісні, комунікативні, фахові), сформованість яких сприятиме ефективному виконанню посадових обов'язків.

**Ключові слова:** юридична діяльність, професійна діяльність, зміст та особливості юридичної діяльності, юристи, правоохоронні органи.

Реалізація конституційних положень з побудови в Україні демократичної, соціальної, правової держави передбачає модернізацію юридичної освіти, підготовку фахівців, здатних здійснювати ефективно правове забезпечення реформ, заходів з правового виховання населення, втілювати у суспільне життя принципи законності і верховенства права. Зважаючи на це, особливого значення набуває проблема формування професійної компетентності майбутніх фахівців юридичної галузі. Формування професійної компетентності під час навчання у закладі вищої освіти є можливим за умов урахування змісту і особливостей майбутньої професійної діяльності фахівця, зокрема юридичної галузі

**Мета статті** – проаналізувати зміст і виокремити особливості професійної діяльності фахівців юридичної галузі та конкретизувати професійні компетентності, необхідні фахівцям для ефективного виконання професійних обов'язків.

Певну характеристику змісту діяльності юриста містять дослідження І. Амінова, В. Васильєва, А. Дулова, В. Єнгалічева, М. Єнікєєва, В. Романова, О. Столяренка, В. Чуфаровського, Л. Філонова та інших. Особливості правоохоронної діяльності відображені у роботі В. Романова, який виокремлює такі соціально-психологічні особливості професійної діяльності юриста, як:

- правова регламентація (нормативність) професійної поведінки та рішень, що ухвалюються працівниками правоохоронних органів, юридичних служб та інших юристів, які беруть участь у правозастосовній діяльності;

- владний, зобов'язувальний характер професійних повноважень посадових осіб правоохоронних органів;

- екстремальний характер правоохоронної діяльності юристів, особливо тих, хто працює в органах суду, прокуратури, податкової служби і т. ін.;

- нестандартний, творчий характер роботи юриста;

- процесуальна самостійність, персональна (для багатьох – підвищена) відповідальність юристів, які працюють у правоохоронних органах, державно-правових структурах [7, с. 361–366].

До специфічних особливостей діяльності фахівців правоохоронної галузі належать і умови праці, зокрема виокремлюють такі умови професійної діяльності юриста: тимчасові, територіально-просторові й

технологічні тощо [9]. Розглянемо докладніше вищезазначені особливості професійної діяльності юриста, які, на думку В. Романова, є характерними для всіх юридичних професій [7].

Діяльність юристів відбувається за різних умов праці, вони виконують різні завдання і функції в установах, де працюють: охорона правопорядку, здійснення правосуддя, оперативно-агентурна діяльність, захист учасників судового процесу, захист інтересів громадян і т. ін., тому й соціально-психологічні особливості юристів різних професійних спеціалізацій є відмінними. Так, діяльність юристів різних професій регламентується різними нормативно-правовими актами. Наприклад, діяльність суддів, нотаріусів здійснюється на основі законів (цивільно-процесуальних, кримінально-процесуальних, господарсько-процесуальних кодексів), а діяльність структур сектора безпеки та оборони, окрім законів, регламентується також підзаконними нормативно-правовими актами, а саме: відомчими наказами, інструкціями, які мають гриф «таємно» або «для службового користування» і регулюють сферу негласної діяльності.

У прокуратурі утворені спеціальні підрозділи, які здійснюють контроль за цією сферою. Метою контролю є дотримання працівниками цих підрозділів законності, тобто правова регламентація професійної діяльності юриста характерна тим, що вона доволі чітко регламентована правовим приписами. Відступ від своїх службових обов'язків, порушення юристом посадових повноважень, визначених нормативно-правовими актами, розглядається як порушення закону, свідчить про низький рівень його професійної компетентності. Ще однією підсистемою регулювання діяльності юриста є норми професійної етики, у разі порушення яких до порушників можуть застосовуватись санкції. Так, згідно зі ст. 4.2. «Кодексу професійної етики суддів», у разі порушення суддею присяги, його проступок може бути розглянутий Вищою радою юстиції або кваліфікаційною комісією суддів. А відповідно до ст. 4.3 цього кодексу, за здійснення вчинку, що є несумісним із високим званням судді, повноваження судді можуть бути припинені у порядку, передбаченому Конституцією і законами [4]. За порушення норм професійної етики в процесі діяльності до адвоката також можуть бути застосовані заходи дисциплінарного впливу згідно зі статтями 77–80 «Правил адвокатської етики» у порядку, визначеному чинним законодавством [5]. Ця вимога формує прагнення суворо дотримуватись правових та етичних норм, що впливає на поведінку, спрямованість особистості юриста. Потреба дотримуватись приписів цих норм є однією з провідних, домінуючих серед інших соціально значущих потреб, що впливають на правосвідомість. Це визначається високим рівнем соціалізації особистості фахівців юридичної сфери, забезпечує відповідальність перед суспільством, нормативність поведінки і рішень. Правосвідомість (як інтегративну властивість фахівця) В. Романов розглядає як один із чинників професійної придатності юриста [7].

Наступною соціально-психологічною особливістю діяльності юриста, яка потребує від нього певних якостей, є владний, зобов'язувальний характер професійних повноважень юриста. Відомо, що недотримання вимог закону за умов реалізації владних повноважень тією чи іншою посадовою особою може спричинити тяжкі наслідки, моральний збиток, нанести серйозну психічну травму людині та її близьким, негативно вплинути на її авторитет і репутацію серед оточення. Ухвалення рішень у ситуаціях, які мають конфліктний характер із використанням відповідно до закону владних повноважень вимагає від юриста не тільки професійних знань, високого рівня професійної компетентності, але й особливих особистісних якостей, розвинутого інтелекту, аналітичного складу розуму, прогностичної здатності до передбачення наслідків своїх рішень, емоційної рівноваги, поважливого ставлення до людей.

Ще одна соціально-психологічна особливість професійної діяльності юриста – екстремальний характер юридичної діяльності, на якій наголошує В. Єнгалічев [2]. Професійна діяльність юристів, на його думку, особливо тих, хто застосовує санкції до осіб, які порушили закон, у низці випадків носить доволі напружений, відповідальний характер, зумовлений виконанням великого обсягу складної, різноманітної роботи в умовах гострого дефіциту інформації і часу, активної протидії зацікавлених осіб. Тому юристи, особливо ті, які працюють, наприклад, у суді, прокуратурі повинні вирізнятися хорошим фізичним здоров'ям, витривалістю до довготривалих психофізичних перенавантажень, високою працездатністю, мати високий рівень нервово-психічної, емоційної стійкості, що слід розглядати як один із найважливіших факторів професійної придатності.

О. Столяренко вказує на нестандартний, творчий характер професійної праці юристів [8]. Одна з особливостей професійної діяльності правоохоронця полягає у тому, що йому доводиться мати справу з різноманітними життєвими ситуаціями, долями різних людей, які вимагають індивідуального, творчого підходу, уважного вивчення правовідносин, що виникають. Тому юристові необхідні не тільки суто правові, суспільно-політичні, але й спеціальні знання з різних галузей науки і техніки. Утім, погоджуючись з авторами в основному в частині нестандартності діяльності юриста, зазначимо, що її творчий характер, на нашу думку, полягає в іншому. Насамперед він проявляється у процесі правозастосування, одним з етапів якого є тлумачення норм права, яке має два аспекти. Перший – з'ясування змісту правової норми для себе і визначення можливості її застосування до конкретної життєвої ситуації; другий – з'ясування змісту правової норми і роз'яснення його іншим. Останній має надзвичайно вагомe значення у процесі правового виховання населення і його слід уважати таким, що передбачає наявність у юриста педагогічних якостей і вмінь.

Наступна особливість діяльності юристів, які працюють в органах прокуратури, суду, і т. ін. – процесуальна самостійність, персональна відповідальність (В. Васильєв [1], В. Романов [7]). Незалежність діяльності посадових осіб юридичних установ є одним із основних її принципів, згідно з яким кожен учасник кримінального процесу (прокурор, суддя, адвокат, слідчий та ін.) під час виконання покладених на нього обов'язків

підкоряються тільки закону і не повинні залежати від будь-яких впливів із боку державновладних структур, політичних партій та ін. Виховання юристів у дусі дотримання закону і визнання гуманістичних цінностей формує їх правосвідомість, здатність самостійно ухвалювати рішення, почуття персональної відповідальності за свої рішення і вчинки. Принципи самостійності, незалежності і персональної відповідальності є основними і у роботі судді, прокурора, керівника того чи іншого органу юстиції. Збалансованість цих сторін професійної діяльності вимагає від них: високого рівня професійної адаптації, особистісної інтеграції, соціальної зрілості; нервово-психічної, емоційно-вольової стійкості; інтелекту, гнучкого творчого мислення; сміливості, рішучості, впевненості у собі, здатності брати на себе відповідальність за ухвалені рішення, наполегливості.

Вищезазначені особливості професійної діяльності фахівців правоохоронної галузі є найбільш загальними, базовими і, певною мірою, можливо, у деталях не відображають деякої специфіки різних видів юридичної діяльності, особливостей роботи інших фахівців: слідчих, дільничних офіцерів поліції, прокурорів різного рівня і спеціалізації (військової і транспортної, районної і обласної прокуратури і т. ін.), у судових органах різних інстанцій і спеціалізацій і т. ін.

Як зазначає В. Романов [7], характерним для всіх видів юридичної діяльності є те, що її основні структурні елементи притаманні і слідчій, і прокурорській, і судовій, і правоохоронній діяльності. Так, В. Романов [7] виокремлює чотири основних підструктури юридичної діяльності: пізнавально-прогностичну (когнітивну), організаційно-управлінську, виховну та комунікативну. Проте автор зазначає, що залежно від особливостей того чи іншого виду діяльності значущість кожної окремо взятої підструктури дещо змінюється.

Проаналізувавши наукову літературу, узагальнимо основні характеристики юридичної діяльності:

- по-перше, юридичні професії відрізняються надзвичайним різноманіттям завдань, які розв'язуються, а найбільш узагальнено можна окреслити їх як розпізнавання відхилень у соціальній поведінці людей і прийняття фахівцем правоохоронної галузі відповідних рішень, які є суттєвими для долі індивіда;
- по-друге, юридична діяльність, яка є складною за змістом та різноманітною за способами здійснення, цілком піддається правовому регулюванню. Плануючи власну діяльність, юрист подумки зіставляє майбутні дії з нормами законодавства, які регламентують ці дії;
- по-третє, діяльність фахівців багатьох юридичних професій передбачає наявність у суб'єкта цієї діяльності особливих владних повноважень, прав та обов'язків застосовувати владу від імені закону.

У наукових дослідженнях В. Васильєва [1], І. Івашкевич [3], К. Радченка [6], О. Столяренка [8], Ю. Чуфаровського [9] визначено такі особливості професійної діяльності юриста.

1. Високий рівень відповідальності юридичної діяльності (у зовнішньому аспекті – перед кимось і у внутрішньому – перед самим собою). Від порад і рішень юристів залежать долі людей, їх майнові і немайнові відносини, стабільність економіки, інтереси суб'єктів, і, нарешті, порядок у суспільстві й безпека громадян. Помилки юристів (незаконний арешт, неправильне рішення суду, бездіяльність у ситуації, що вимагає втручання, нерозумна поведінка) можуть негативно позначитися на стані законності і правопорядку, на благополуччя членів суспільства. Ця особливість значно впливає на технологію професійної діяльності юристів, їхні взаємовідносини, психологічний стан фахівців та ін.

2. Потенційна конфліктність діяльності юристів, що нерідко призводить до стану когнітивного дисонансу фахівця. Відомо, що юристи та їхня професійна діяльність постійно перебувають під тиском різних суспільних сил та інтересів. Індивідуальна робота юриста, діяльність судової системи, правоохоронних відомств, функціонування національної спільноти юристів перебувають в певному конфлікті із суспільним оточенням. В ідеалі суспільство прагне до правової держави та законності, але постійно в ньому виявляються і сили, які протидіють цьому. Громадяни прагнуть ефективної роботи юристів: повного розкриття злочинів, швидкого правосуддя, доступності юридичної допомоги, а також прагнуть захистити свої реальні або уявні права, чим намагаються обмежувати повноваження юристів. Це породжує неабиякі протиріччя між соціальними, особистісними інтересами і особливостями професійної діяльності юристів, що вимагає компромісу. Правоохоронні органи (прокуратура, МВС), діючи на основі і в межах Конституції, як суб'єкти публічного права мають на меті захистити інтереси суспільства. Адвокатура, правові служби, відображаючи публічні інтереси, спрямовані на захист приватних інтересів. Традиційна побудова кримінального та цивільного процесів також експлікують суперечливість, а тому й неабиякі протиріччя у юридичній діяльності.

3. Престижність юридичної діяльності. Ця особливість юридичної професії має дві сторони. Юристи, як правило, мають визнання у соціальному оточенні. Водночас як окремі громадяни, так і суспільство, досить упереджено ставляться до юристів. Їхня праця не завжди оплачується відповідно витраченим нервовим і фізичним зусиллям. Поведінку юристів аналізують досить ретельно та критично оцінюють. Помилки юристів, як правило, викликають сувору, іноді навіть несправедливу критику.

4. Інтелектуальна привабливість роботи юристів. Професійна діяльність стимулює фахівця шукати істину, досягати успіху, бути кращим, вміти вирішити завдання навіть у дуже складних соціальних умовах та ситуаціях. Як і в будь-якій іншій професійній діяльності, одні фахівці готують себе до труднощів, стійко долають повсякденні нервові стреси, страхи. Для інших юристів розв'язання складних інтелектуальних завдань може виявитися доволі неприємною стороною професії. Але все ж таки у більшості випадків володіння професійними знаннями, вміння застосувати їх на практиці, знайти вихід із складної ситуації приносять юристові радість, дозволяють йому відчувати себе потрібним, корисним, справжнім професіоналом.

5. Колективність професійної діяльності юристів. На перший погляд, діяльність юриста є індивідуальною. Юрист самостійно готує всі необхідні матеріали, особисто ухвалює рішення. У всякому разі значну частину процесуальних документів, позовних заяв, клопотань, консультацій, висновків здійснює один юрист, навіть якщо він і не підписує документи особисто. Насправді ж юристи, яку б посаду вони не займали, залежать від інших фахівців. По-перше, вони працюють у правовій галузі і результати їхньої діяльності забезпечуються діяльністю різних відомств. По-друге, рішення суду визначаються діяльністю адвокатів, юрисконсультів; вирок суду – слідчими, прокурорами. Тому непрофесійність чи неефективність однієї ланки системи або певної ділянки професійної діяльності юриста досить негативно впливатиме і на індивідуальну професійну діяльність фахівця, і на професійну сферу діяльності в цілому [1; 3; 6; 8; 9].

Таким чином, юридична професійна діяльність є складним багатоаспектним системним явищем із певною сукупністю взаємопов'язаних елементів. Професійну діяльність юриста слід розглядати як окремий вид діяльності, оскільки вона має свій предмет. Предметом професійної юридичної діяльності є правотворчість, правозастосування, охорона права, надання юридичної допомоги (правозахист). Оскільки юридична діяльність за своїм змістом і метою є різновидом трудової діяльності, її доцільно розглядати у параметрах діяльнісного підходу: мети, суб'єкта, об'єкта, предмета, засобів суб'єкта, умов трудової діяльності тощо. За ознаками об'єкта діяльності і її предмета юридичну діяльність поділяють на правотворчу, правоохоронну та правозастосовну. За функціями суб'єкта ця діяльність поділяється на оперативну-розшукову, слідчу, пенітенціарну, прокурорську, адвокатську, нотаріальну [6].

Ураховуючи зміст та особливості професійної діяльності фахівців правоохоронної галузі, можна виокремити професійні компетентності, які мають бути у них сформовані задля ефективного виконання посадових обов'язків.

Таблиця 1

Професійні компетентності фахівців юридичної галузі

№ з/п	Компетентності	Індикатори (показники)
1	2	3
1.	Загальнопрофесійна	Володіння системою загальноправових знань: – знання та використання професійної термінології; – знання правил, методів, прийомів і засобів юридичної техніки; – знання і дотримання вимог юридичної професії; – володіння системою правових знань відповідної спеціальності (цивільне, кримінальне, трудове, сімейне та ін. галузі права); – інтегрованість і системність предметних знань.
2.	Особистісна	1. Сформованість професійно важливих якостей: – дисциплінованості і відповідальності (усвідомлене виконання вимог, високорозвинене почуття обов'язку за доручену справу, відповідальне ставлення до виконання професійної діяльності); – самостійності (виконання професійних завдань без потреби постійного контролю ззовні); – наполегливості (завершення розпочатої справи, досягнення поставленої мети); – самовладання (самоконтроль, стриманість); – організованості (планування своїх дій та встановлення порядку їх виконання); – рішучості (швидке і зважене ухвалення рішень та його реалізація); – ініціативності (прагнення розібратися в ситуації та вирішити її). 2. Сформована мотивація професійної діяльності: – наявність цілей, прагнень, установок, інтересу, мотивів відповідально і сумлінно виконувати професійну діяльність; – прагнення дотримання законності та ін.
3.	Комунікативна	Сформованість умінь і навичок професійного спілкування: – уміння встановлювати контакт і здійснювати комунікацію; – володіти вербальними і невербальними засобами комунікації; – уміння будувати бесіду (ставити запитання різного типу: відкриті, закриті, альтернативні; вести малу бесіду; обирати стиль розмови); – уміння сприймати невербальну комунікацію співрозмовника та враховувати її при здійсненні спілкування; – сформована культура спілкування, дотримання правил етики у спілкуванні; – здатність адаптуватися до зміни ситуації спілкування.
4.	Фахова	Сформованість професійних умінь і навичок: – організаційні уміння (організувати свою діяльність); – інформаційні уміння (працювати з нормативно-правовими актами та іншими інформаційними джерелами; застосовувати їх у професійній діяльності); – інструментальні уміння (здатність до узагальнення професійної інформації, її аналізу, відтворення системи понять відповідної області науки для рішення конкретних професійних завдань; здатність накопичувати і виділяти знання, необхідні для рішення конкретних професійних завдань); – операційні уміння (застосовувати на практиці норми різних галузей права; оперувати юридичними поняттями і категоріями); – оціночно-рефлексивні уміння (здатність до критичного самоаналізу і самооцінки).

**Висновки.** Отже, формування професійної компетентності майбутніх юристів має здійснюватися на підставі врахування змісту і особливостей професійної діяльності, що має бути відображено у змістовому наповненні навчальних планів, навчальних програм із дисциплін циклу професійної та практичної підготовки.

**Використана література:**

1. Васильев В. Л. Юридическая психология. Москва: Юрид. лит., 1991. 464 с.
2. Енгальчев В. Ф. Профессиональная компетентность специалиста в практической юридической психологии: монография. Москва: Высш. шк. психологии, 2004. 436 с.
3. Івашкевич І. В. Становлення професійної компетентності майбутніх юристів : метод. посіб. Рівне: РДГУ, 2016. 94 с.
4. Кодекс професійної етики суддів. *Вісник Верховного Суду України*. 2002. № 5. С. 24.
5. Правила адвокатської етики. *Юридичний вісник України*. 1999. № 46. С. 11–24
6. Радченко К. А. Зміст і особливості формування професійної компетентності майбутніх військових юристів. *Педагогічні науки*. Херсон: Видавн. дім «Гельветика», 2017. Вип. LXXVII. Т. 1. С. 164–169.
7. Романов В. В. Юридическая психология. Москва: Юрист, 2000. 488 с.
8. Столяренко А. М. Юридическая педагогика: курс лекций / Ассоциация авт. и изд. «ТАНДЕМ». Москва: Изд-во «ЭКМОС», 2000. 496 с.
9. Чуфаровский Ю. В. Юридическая психология. Москва: Юриспруденция, 2000. 333 с.

**References:**

1. Vasil'ev V. L. Yuridicheskaya psihologiya. Moskva : Yurid. lit., 1991. 464 s.
2. Yengalychev V. F. Professional'naya kompetentnost' specialista v prakticheskoy yuridicheskoy psihologii : monografiya. Moskva : Vyssh. shk. psihologii, 2004. 436 s.
3. Ivashkevych I. V. Stanovlennia profesiinoy kompetentnosti maibutnikh yurystiv : metod. posib. Rivne : RDHU, 2016. 94 s.
4. Kodeks profesiinoy etyky suddiv. *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy*. 2002. № 5. S. 24.
5. Pravya advokatskoy etyky. *Yurydychnyi visnyk Ukrainy*. 1999. № 46. S. 11–24
6. Radchenko K. A. Zmist i osoblyvosti formuvannya profesiinoy kompetentnosti maibutnikh viiskovykh yurystiv. *Pedahohichni nauky*. Kherson : Vydavn. dim «Helvetyka», 2017. Vyp. LXXVII. T. 1. S. 164–169.
7. Romanov V. V. Yuridicheskaya psihologiya. Moskva : Yurist, 2000. 488 s.
8. Stolyarenko A. M. Yuridicheskaya pedagogika : kurs lekciy / Associaciya avt. i izd. «TANDEM». Moskva : Izd-vo «EKMOС», 2000. 496 s.
9. Chufarovskiy Yu. V. Yuridicheskaya psihologiya. Moskva : Yurisprudenciya, 2000. 333 s.

**Федоренко Е. И., Шевцов С. А. Содержание профессиональной компетентности специалистов юридической отрасли.**

Статья посвящена проблеме формирования профессиональной компетентности будущих специалистов юридической отрасли. Цель статьи – провести анализ содержания и выделить особенности профессиональной деятельности юристов; конкретизировать профессиональные компетентности, необходимые специалисту для эффективного выполнения профессиональных обязанностей. Было установлено, что особенностями профессиональной деятельности специалистов юридической отрасли являются: правовая регламентация (нормативность) профессионального поведения и принимаемых юристом, высокий уровень ответственности юридической деятельности, потенциальная конфликтность деятельности юристов, творческий характер и интеллектуальная привлекательность работы юристов, престижность юридической деятельности, коллективность профессиональной деятельности юристов.

Доказано, что для юридической деятельности характерно значительное количество различных по содержанию и сложности задач, правовая регламентация действий юриста, наличие у специалистов юридической отрасли особых властных полномочий, прав и обязанностей применять власть от имени закона. Учитывая содержание и особенности профессиональной деятельности специалистов правоохранительной отрасли, выделены профессиональные компетентности (общепрофессиональные, личностные, коммуникативные, профессиональные), сформированность которых будет способствовать эффективному выполнению должностных обязанностей.

**Ключевые слова:** юридическая деятельность, профессиональная деятельность, содержание и особенности юридической деятельности, юристы, правоохранительные органы.

**Fedorenko O. I., Shevtsov S. O. Contents of professional competence of the specialists of legal sphere.**

The article is devoted to the problem of formation of professional competence of future specialists of the legal sphere. The purpose of the article is to analyze the content and to highlight the peculiarities of professional activity of lawyers; to specify the professional competencies necessary for a specialist to perform effectively his professional duties. It was found that the peculiarities of professional activity of the specialists of legal sphere are: legal regulation (normativity) of professional behavior and decisions taken by a lawyer; high level of legal responsibility; potential conflict of lawyers activity; creative character and intellectual attractiveness of lawyers' work; prestige of legal activity; collective professional activity of lawyers. It is proved that legal activity is characterized by a considerable number of different content and complexity of tasks; legal regulation of actions of a lawyer; specialists of legal sphere have specific authoritative powers, rights and obligations to use power on behalf of the law.

Taking into account the content and peculiarities of the professional activity of specialists of legal sphere, professional competencies are identified (general-professional, personal, communicative, professional), the formation of which will facilitate the effective performance of official duties.

**Key words:** legal activity, professional activity, content and peculiarities of legal activity, lawyers, law enforcement bodies.

<b>Крыштанович М. Ф.</b> Роль и значение информационно-коммуникативных технологий в образовательном процессе учреждения высшего образования.....	129
<b>Майковская В. И.</b> Проблема внедрения компетентностного подхода при формировании предпринимательской компетентности будущих специалистов сферы обслуживания в Украине.....	134
<b>Моренко О. М.</b> Особенности готовности преподавателей высших учебных заведений к профессиональному самосовершенствованию.....	138
<b>Мосьпан Н. В.</b> Высшее образование и рынок труда в Украине: рекомендации для гармонизации взаимодействия.....	144
<b>Ныпадымка А. С., Писарчик Е. Л.</b> Особенности, аргументы за и против обучения студентов с низким уровнем английского языка для особых целей без языка-посредника.....	147
<b>Орду Е. С.</b> Структура и компонентный состав информационной компетентности будущих семейных врачей: теоретический аспект.....	151
<b>Палийчук Р. И.</b> Значение “Педагогического журнала” в отображении развития украинского педагогического образования.....	155
<b>Перелома Т. С., Варава О. Г.</b> Сравнение звуков китайского и украинского языков как средство преодоления языковой интерференции.....	159
<b>Рустамова Айгюн Амір гизи.</b> Роль відносин вчителів і учнів в адаптації до навчальної діяльності малолітніх школярів.....	162
<b>Сабат Н. В., Волошин А. Н.</b> Теоретические подходы к исследованию социальной активности личности.....	168
<b>Садовая И. И., Кобенко С. М.</b> Музыкаотерапия как здоровьесберегающая технология реабилитации детей с особыми образовательными потребностями.....	172
<b>Самойленко В. Г., Григорьева В. Б.</b> Особенности введения понятия интеграла Римана при преподавании математического анализа будущим учителям математики.....	176
<b>Самоненко Н. В.</b> Принципи організації процесу навчання англomовного ділового писемного мовлення майбутніх судноводіїв.....	183
<b>Слободиская Е. А.</b> Использование арт-терапевтических технологий в подготовке будущих учителей музыкального искусства.....	186
<b>Соколенко Л. А.</b> Технология создания тестов по методике обучения математике и их использование.....	190
<b>Стефанишин Е. Л.</b> Изучение темы “Цвета. Одежда. Обувь” на занятиях по украинскому языку как иностранному: методическая разработка практического занятия для преподавателя.....	196
<b>Струк А. В.</b> Педагогические условия формирования лексико-народоведческой компетентности будущего учителя начальной школы.....	201
<b>Тараненко Г. Г.</b> Логическая компетентность как важная составляющая коммуникативной компетентности студента агротехнологического вуза.....	204
<b>Тарасова Е. В.</b> Эмоциональный интеллект как составляющая психологической мобильности будущих педагогов профессионального обучения.....	208
<b>Тетерюк-Кинч Ю. С.</b> Концептуальные подходы к содержанию и форме подготовки будущих преподавателей фортепиано в Словацкой Республике.....	213
<b>Трофайла Н. Д.</b> Профессиональный имидж воспитателя учреждений дошкольного образования.....	216
<b>Тюринна В. А.</b> Формирование коммуникативной и конфликтологической компетентности преподавателя высшего учебного заведения МВД Украины.....	220
<b>Федоренко Е. И., Шевцов С. А.</b> Содержание профессиональной компетентности специалистов юридической отрасли.....	223
<b>Червоненко Е. С.</b> Организационно-педагогические условия формирования готовности будущих социальных работников к организации волонтерской деятельности ученической молодежи.....	228
<b>Чередниченко Г. А.</b> Особенности иноязычной подготовки инженеров-технологов пищевой отрасли в высших учебных заведениях Бельгии.....	232